

ДЕМОГРАФІЯ, ЕКОНОМІКА ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНА ЕКОНОМІКА ТА ПОЛІТИКА

УДК 378.339.924:351:330.322

ІННОВАЦІЙНИЙ ШЛЯХ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ

**О.В. Гаращук, доктор економічних наук.
Державна інспекція навчальних закладів.
В.І. Куценко, доктор економічних наук.**

ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку».

© Гаращук, О.В., 2014.

© Куценко, В.І., 2014.

Стаття отримана редакцією 06.02.2014 р.

*Майбутнє належить тим, хто бачить можли-
вості перш, ніж вони стануть очевидними.*

Дж. Скеллі

Вступ. Перспективи соціально-економічного розвитку пов'язано з інноваційним шляхом, із кадрами, підготовленими на інноваційній основі. Інноваційні знання, що включають технічні, економічні, екологічні, інформаційні, технологічні тощо, є фундаментом стратегічного розвитку, вибору ефективної бізнес-моделі. Забезпечення цього залежить від стану інноваційного розвитку освіти в цілому і вищої, зокрема. Зарубіжний досвід засвідчує, що інноваційний шлях розвитку освіти дедалі більше стає тим фундаментом, який визначає перспективи соціально-економічного розвитку країни. Це зумовлено тим, що більшість науковців інноваційний розвиток пов'язують з інноваційними знаннями, неодмінною особливістю яких є використання технологічних розробок, що поліпшують якість випуску продукції, надаваних послуг.

Огляд останніх досліджень і публікацій. Проблеми, пов'язані з інноваційним шляхом соціально-економічного розвитку в цілому й освіти, зокрема, знайшли своє висвітлення в роботах багатьох дослідників, серед них В. Адольф, Г. Бекер, А. Бірюков, Е. Брукінг, М. Боровська, М. Волинська, В. Гришко, Т. Давіла, Дж. Епштейн, Н. Ільїн, Дж. Каулман, Г. Клімова, В. Козик, О. Колещук, Н. Крет, В. Лазарев, Н. Лапін, Б. Мартиросян, В. Нечасв, Ю. Романовська, Л. Семів, В. Семиноженко, Д. Строва, О. Черняк, Р. Шелтон та багато інших.

Проте в дослідженнях ще недостатньо уваги приділено інноваційному розвитку вищої освіти як передумові переведення соціально-економічної сфери в цілому на інноваційний шлях.

У цих умовах метою нашого дослідження є аналіз сучасного стану впровадження інновацій у навчальний процес та розроблення відповідних рекомендацій щодо прискорення цього процесу.

Основний матеріал і результати. У сучасному світі освіта відіграє важливу роль у забезпеченні соціальної мобільності. Населення сформувало уявлення про соціальну мобільність саме за допомогою освіти, розглядаючи останню як пряму дорогу до успіху. XXI століття у світі пов'язується з інноваціями, активним їх упровадженням у всі сфери діяльності. В Україні в активний вжиток входять поняття «інновація», «інноваційний процес», «інноваційна діяльність». До речі, термін «інновація» розповсюдився ще у 30-х роках минулого століття. Це було пов'язано з дифузиею культурних феноменів як основою змін у культурі, поширенням особливостей культури за її основні межі. Пізніше Й. Шумпетер «інновації» пов'язав із розвитком економіки, виявивши при цьому такі типи інновацій:

- виробництво принципово нових видів товарів і послуг;
- застосування нової техніки й технології, що передбачає впровадження нових методів виробництва та транспортування;
- освоєння нових ринків збуту продукції;
- поліпшення ресурсної бази шляхом відкриття нових ринків збуту сировини;
- формування нової галузевої організації – впровадження раціональних форм організації виробництва та управління, завоювання монопольного становища [1, с. 51 – 52].

Сьогодні термін «інновація» (від лат. *novatio* – зміна, оновлення) широко вживається практично в усіх сферах діяльності, зокрема в:

- науково-дослідницькій, сприяючи винаходам, новим відкриттям;
- проектній, направлений на розроблення особливого, інструментально-технологічного знання про те, як на основі наукового знання в заданих умовах, необхідно діяти, щоб вийшло те, що може або повинно бути;
- освітній, спрямованій на професійний розвиток суб'єктів відповідної практики, на формування в кожного особистого знання про те, що і як вони повинні робити, щоб інноваційні проекти втілювались у життя [7].

Активне впровадження інновацій в освіту в цілому й у вищу, зокрема, має важливе значення у житті країни. Адже вищі навчальні заклади (ВНЗ) беруть безпосередню участь у розв'язанні багатьох проблем, серед яких: поліпшення соціального клімату (збереження національної культури, здійснення молодіжної політики); зниження соціальної диференціації та поляризації суспільства, участь у науково-технічному та інноваційному розвитку, що передбачає створення науково-технічних розробок та їх упровадження перш за все в навчальну діяльність; підготовка висококваліфікованих кадрів; формування інфраструктури високотехнологічних виробництв. Із кожним роком ВНЗ посилюють свою роль у підвищенні конкурентоспроможності економіки країни, у прискоренні інноваційних позитивних змін. Світова практика свідчить, що успішність цих процесів залежить від відсотка населення з вищою освітою, від індексу освіти. Чим вищими є ці показники, тим кращими є й показники соціально-економічного розвитку країни.

Україна, на жаль, значно відстає від інших країн а індексом доходів (табл. 1).

Таблиця 1. Значення індексу доходу в ряді країн світу та в Україні, 2011 р.

Країна	Ранг	Значення індексу доходу на одну особу за ПКС у доларах США	ВНД на одну особу за ПКС у доларах США
Катар	1	1,000	107721
Ліхтенштейн	2	0,964	83717
Об'єднані Арабські Емірати	3	0,916	59993
Сінгапур	4	0,897	52569
Люксембург	5	0,892	50557
Україна	100	0,591	6175

Джерело: [10, с. 134].

Відстає Україна від багатьох країн і за індексом освіти (табл. 2).

Таблиця 2. Індекс освіти України та ряду країн, 2011 р.

Країна	Ранг	Індекс освіти	Середня тривалість навчання, років
Нова Зеландія	1	1,000	12,5
Норвегія	2	0,985	12,6
Австралія	3	0,981	12,0
Ірландія	4	0,963	11,6
США	5	0,939	12,4
Україна	30	0,858	11,3

Джерело: [10, с. 133].

Щоправда, показник середньої тривалості навчання в Україні має стабільну тенденцію до зростання (рис. 1).

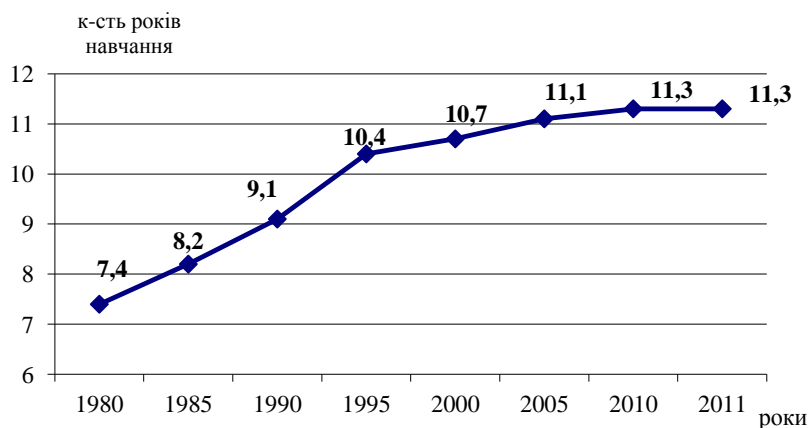

Рис. 1. Динаміка показника середньої тривалості навчання в Україні, років

Це позначається на збільшенні відсотка населення з вищою освітою як у міських поселеннях України, так і в сільській місцевості (табл. 3).

Таблиця 3. Відсоток населення з вищою освітою

Показник	2011 р.	2012 р.	2011 – 2012 рр., «+», «-»
Усі домогосподарства	19,4	19,9	-0,5
у т. ч.:			
у міських поселеннях	24,8	25,2	+0,4
у сільській місцевості	8,2	8,8	+0,6

Джерело: [8, с. 50 – 52].

На зростання зазначених вище величин вплинули показники доступності вищих навчальних закладів (рис. 2). Незважаючи на те, що протягом останніх років спостерігається її зменшення, за кількістю вишів України в Європі належить перше місце (за зальною кількістю, за територіальною їх доступністю тощо).

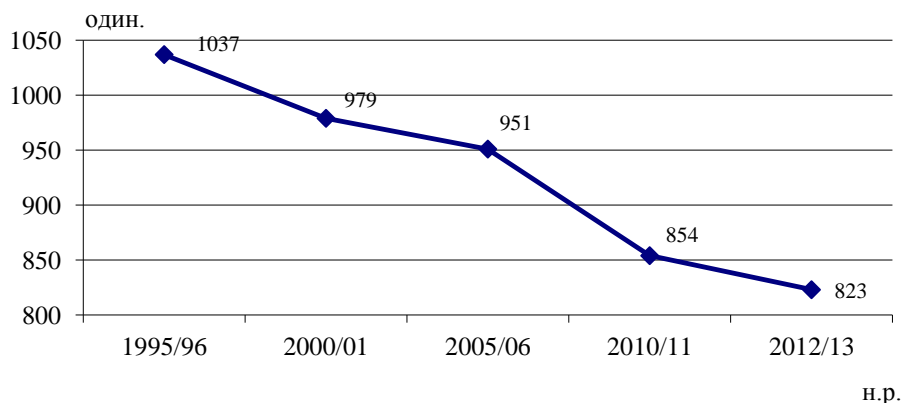

Рис. 2. Динаміка мережі вищих навчальних закладів України

Однак за якісними параметрами, за впливом на розвиток економіки вища освіта України значно відстає від інших країн. Зрозуміло, що освітній рівень населення має безпосередній вплив на продуктивність праці. За цим показником наша держава значно відстає не лише від високорозвинутих країн Європи, але й наших сусідів – Росії та Білорусі (рис. 3).

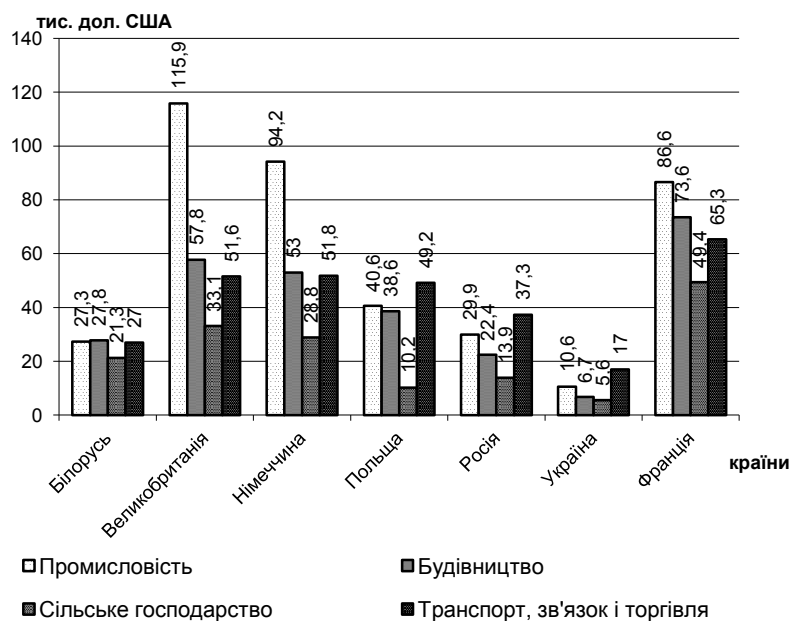

Рис. 3. Продуктивність праці в окремих сферах економічної діяльності, 2008 р.

Водночас зі зростанням освітнього рівня вища освіта все більше інтегрується в суспільний розвиток. Останнє відбувається за основними напрямками, зокрема:

- виробництво нових знань через науково-дослідну діяльність і використання потенціалу нових технологій;
- передача знань через освіту та розвиток людських ресурсів;
- внесок у соціальний і культурний розвиток населених пунктів, регіонів і країни в цілому;
- сприяння розвитку інновацій як на загальнонаціональному рівні, так і на регіональному.

Як відомо, на рівень розвитку освіти в цілому і вищої, зокрема, впливає багато чинників. На наш погляд, найсуттєвішими з них є:

- глобальні тенденції, пов'язані з підвищенням вимог до освітнього рівня населення та

відповідним зростанням потреби в освітніх послугах;

- централізована система управління вищою освітою;
- недостатньо гнучка система фінансування, обмежуюча можливості та стимули для розвитку зв'язків вищих навчальних закладів із місцевими органами влади;
- слабкий розвиток громадянського суспільства й місцевого самоврядування, що не дозволяє повною мірою використати потенціал вищих навчальних закладів для успішного розв'язання соціальних проблем країни та її території.

Низький рівень розвитку вищої освіти зумовлює й низькі показники в інших сферах економічної діяльності. Це підтверджують і дані Всесвітнього економічного форуму. Скажімо, у 2011 р. серед 142-х країн займала:

- у сфері вищої освіти та професійної підготовки – 51-ше місце;
- в оснащенні сучасними технологіями – 82-ге;
- у формуванні факторів інноваційного розвитку – 74-те;
- за показником якості освіти в цілому – 72-ге;
- за якістю роботи науково-дослідних закладів (університетів) – 72-ге;
- за загальним рейтингом – 82-ге місце, розмістившись між Тринідадом і Намібією [3, с. 50 – 51].

Світова практика свідчить, що подальшій результативності функціонування вишів на інноваційній основі, на думку Клімової, сприяє формування єдиного науково-освітнього простору вищих навчальних закладів, створення ефективної компетентісно-контекстної педагогічної моделі; залучення всього колективу вишу до інноваційної діяльності [2, с. 90 – 105].

Такий підхід, як свідчить практика, сприяє забезпеченню конкурентоспроможності економіки за рахунок розвитку фундаментальних і прикладних досліджень відповідно до пріоритетних напрямів розвитку науки та техніки, до нині існуючих освітніх стандартів та вимог часу, що сприяє підвищенню якості підготовки кадрів.

Важливою основою останнього є розширення можливостей академічної мобільності студентів, викладачів, успішної інтеграції вищих навчальних закладів у світовий освітній простір. На сьогоднішній день у сфері освіти однією з найгостріших проблем є забезпечення високої якості підготовки кадрів. Це зазначається й у Програмі економічних реформ Президента України на 2010 – 2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава». Досягненню цього має сприяти впровадження в навчальний процес сучасних технологій, інтерактивного навчання. Останнє являє собою таку форму організації пізнавальної активності, що має за мету створення комфортних умов для навчання. Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної взаємодії студентів, викладачів, які є рівноправними суб'єктами навчальної діяльності. Інтерактивне навчання передбачає:

- підвищення загальної культури особистості викладача;
- включення студентів у процес взаємодії з людьми для задоволення їх потреби у спілкуванні;
- розвиток техніки спілкування та взаємодії здібностей, почуттів, переконань, умінь стверджувати довірливі взаємовідносини як вищу цінність спілкування тощо.

Цьому сприяє активний розвиток технологій мобільного навчання (англ. mobile learning чи M-Learning), що являє собою стадію розвитку системи дистанційного навчання, що має вимагати можливість доступу до навчальних матеріалів різними мобільними технічними засобами. Дистанційне навчання дозволяє обрати найзручніший режим навчання, скоротити на нього витрати. Фахівці вважають, що цей вид навчального процесу є проривом у розвитку освіти. У межах цієї форми навчання використовується технологія сотового зв'язку, яка сприяє створенню інформаційно-освітнього простору та умов для формування неперервної освіти протягом усього життя. Використовуючи мобільний зв'язок, викладачі, студенти можуть отримати можливість сформувати таке освітнє середовище, в якому вони можуть управляти навчальним процесом, здійснювати консультації, проводити семінарські заняття, розробляти інтерактивні завдання, змінювати зміст навчально-методичного комплексу, отримувати необхідну інформацію від студентів. Іншими словами, дистанційне навчання робить вищу освіту більш доступною та затребуваною, дозволяє кожному студентові побудувати власну траєкторію освоєння

необхідного матеріалу. При цьому надзвичайно важливим є досягнення комплексності у забезпеченні інформаційно-пошукової діяльності, у використанні засобів навчання.

Проте, як свідчать результати нашого аналізу, дистанційні технології у вищій школі використовуються ще досить повільно, що зумовлюється:

– гострим дефіцитом якісного повнофункціонального освітнього контакту мобільних засобів;

– значними витратами на послуги зв'язку в структурі вартості мобільних освітніх послуг, хоча і проглядається тенденція до підвищення доступності та розширення ринку мобільних обчислювальних і комунікаційних засобів, що вказує на перспективність розробок, пов'язаних з технологіями M-Learning. А вже останнім часом надзвичайно швидко розвивається мережа мобільних телефонів, яка в декілька разів перевищує кількість персональних комп'ютерів.

Тобто в цілому можна сказати, що вища освіта в Україні має значний інноваційний потенціал, який може бути використаний власне не тільки для освітньої сфери, а й для розвитку економіки в цілому та підвищення її конкурентоспроможності, у тому числі за рахунок накопичення нових знань. Як свідчать численні дослідження, категорія «конкурентоспроможність» ще недостатньо розроблена у вітчизняній науці. Скажімо, у сфері вищої освіти окремі автори ототожнюють її з конкурентоспроможністю випускників вищих навчальних закладів. І ми із цим твердженням погоджуємось. А вже підготовка висококваліфікованих фахівців не можлива без використання сучасних освітніх програм, технологій, інформаційних ресурсів, без партнерства ВНЗ з промисловістю, наукою, іншими навчальними закладами, без сформованого інноваційного середовища. Останнє служить передумовою для здійснення модернізації вищої освіти, здатної забезпечити підготовку кадрів, які характеризуються креативністю, компетентністю, комунікабельністю, високою моральністю.

Разом із тим, як свідчать результати нашого дослідження, вища освіта інноваційні технології використовує ще недостатньо, хоча ресурсні можливості вишів з кожним роком для цього розширюються. Усе більше з'являється електронних журналів, електронних бібліотек, автоматизованих баз знань, окремих добірок інформації, що існують виключно в електронній формі та розповсюджуються по каналах Інтернет та електронної пошти. У ВНЗ усе частіше у навчальному процесі використовуються теленавчання, телеконсультації, відеосемінари, відеоконференції тощо. З їх розширенням буде зменшуватися мережа об'єктів у сфері освіти, на утримання яких витрачаються величезні фінансові ресурси.

Необхідність підвищення активності використання інноваційних технологій як основи зростання якості освіти закладена й у Національній стратегії розвитку освіти на 2012 – 2021 роки. Інноваційному розвитку освіти слугують і прийняті в Україні постанови та закони про стимулювання інноваційної діяльності. Серед них – Концепція державної інноваційної політики України; закони «Про наукову та науково-технологічну діяльність», «Про наукову і науково-технічну експертизу», «Про інноваційну діяльність», «Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності» тощо, відповідно до яких значну підтримку отримали інновації в освітній сфері, її ресурсна* база. До речі, цим проблемам значну увагу приділили у своїх дослідженнях Л. Ващенко, Л. Даниленко, Л. Карамушка, В. Кремень, В. Семиноженко та багато інших.

У цьому контексті останнім часом особлива увага приділяється підвищенню інформаційної грамотності викладачів, учителів. Зокрема, в Україні з 2004 р. реалізується програма «Intel® навчання для майбутнього», за якою вже підготовлено більше 45 тис. учителів. Цінність цієї програми полягає у тому, що вони не лише оволодівають знаннями та вміннями в галузі інформаційно-комунікаційних технологій, а й навчаються використовувати ці технології у навчальному процесі. Інформаційні технології включають мультимедійні технології, пов'язані не лише з навчальним процесом, але й зі створенням мультимедіапродуктів – електронних книг, електронних енциклопедій, комп'ютерних фільмів, баз даних, які сьогодні створюються в багатьох вищих навчальних закладах України. Інформатизація освіти впливає й на активність упровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) у суспільстві в ці-

* Слово ресурс (франц. Resource) означає джерело чого-небудь, деякі засоби, запаси, можливості, що при потребі можуть бути використані (ресурс // E-slovník: Тлумачний словник української мови. Режим доступу: <http://eslovník.com/seach/searon/?searon=D1%80%DOB5A1%81%D1%83%D1%80%D1%81>. Назва з екрану.

лomu. Проте, незважаючи на наявність значної законодавчої бази, рівень інформаційної представленості України в Інтернет-просторі ще залишається низьким. А присутність україномовних інформаційних ресурсів – недостатньою. Має місце відсутність системи державних рішень, спрямованих на створення національних інноваційних структур (центрів, наукових парків, технопарків) з розробки конкурентоспроможних ІКТ. Спостерігається й несформованість механізмів (на загальнодержавному та місцевому рівнях) ефективної громадської участі та громадського контролю за реалізацією пріоритету розбудови інформаційного суспільства [3, с. 50 – 51]. А це негативно позначається на формуванні середовища, сприятливого для підвищення якості освітніх послуг, підготовки конкурентоспроможного випускника вищого навчального закладу, на розвитку в Україні інформаційного суспільства в цьому.

До речі, Законом України «Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2008 – 2015 роки» передбачається трансформацію суспільства здійснювати шляхом реалізації таких стадій: інформаційна; наступна стадія – суспільство знань – відбувається в умовах посилення глобалізації, активності комунікацій усіх суб'єктів державної політики та національної економіки; масштабного, глибинного та динамічного проникнення інформаційних технологій у всі сфери життєдіяльності особи, суспільства, суб'єктів господарювання та держави, зростання складності й невизначеності проблем, насамперед глобальних, кількості та рівня загроз в інформаційній сфері, цифрової нерівності тощо.

В Україні дотепер триває процес формування нормативно-правової бази управління якістю послуг. Адже в освітній сфері нашої держави практично відсутні механізми контролю й управління якістю послуг, не функціонує система моніторингу, внутрішнього аудиту. Недосконалою є сама структура компонента системи управління якістю. Остання передбачає наявність відповідної ресурсної бази (фінансової, системи ефективного її використання); управлінської (ліцензування, акредитація, стандартизація, аудит); державне регулювання діяльності освітніх закладів; формування сприятливого середовища, системи мотивації наукової організації освітньої діяльності; модернізація сфери освіти тощо.

Сучасний економічний стан України, на жаль, унеможливорює суттєве збільшення ресурсної бази інноваційного розвитку освіти – складової підвищення якості підготовки кадрів. У цих умовах надзвичайно актуальним є ефективне використання наявних ресурсів, а також активне залучення недержавних ресурсів. Тобто фінансові ресурси освітньої сфери – це не лише кошти державного бюджету, а й кошти за надання навчальним закладам додаткових послуг; за виконання конкретних завдань підприємств; доходи від реалізації продукції, виготовленої в навчальному закладі; банківські кредити, а також добровільні внески громадян. Нині понад 56% студентів вишів навчається за рахунок коштів батьків. Останнім часом новим явищем в освітньому житті України стало благодійництво, у тому числі приватне благодійництво. Це акції, кампанії, направлені на збір коштів організаціями. В результаті відбувається формування значних ресурсних фондів. Усі ці кошти варто розглядати як інвестиції в людський капітал. І потреба в них швидко зростає, у тому числі й за рахунок швидко змінюваних технологій. У результаті працівникам необхідно до цього адаптуватись. Зростає попит на специфічне та додаткове навчання. Тому великі компанії все більше коштів вкладають не лише у модернізацію виробництва, а й в освіту своїх співробітників. Адже сучасний фахівець має володіти сучасними технологіями, бути мотивованим до навчання протягом усього життя, володіти необхідними соціальними й професійними компетенціями; позитивно сприймати необхідність постійної модернізації освіти.

Проблеми, пов'язані з модернізацією освітньої сфери, досліджують багато науковців, у тому числі В. Байденко, В. Болотов, А. Вербицький, А. Хуторянський та інші. Проте й модернізація освітньої сфери, як і впровадження інноваційних технологій, здійснюється досить повільно. Ці два процеси тісно пов'язані між собою. Модернізацію освітньої сфери ми розглядаємо як процес забезпечення її методологією та практикою розроблення й оптимального використання інформаційних і комунікаційних технологій, орієнтованих на розв'язання соціально-професійних цілей. ІКТ покликані стати ключовими технологіями XXI століття, які в найближче десятиріччя слугуватимуть основою зростання якості підготовки кадрів, рушійною силою науково-технічного прогресу. Для досягнення цього мають бути задіяні різні підходи, зокрема:

– мотиваційний, що передбачає наявність знань про інформацію як об'єкт навчально-

пізнавальної діяльності;

– діяльнісний, що характеризується наявністю вмінь використання засобів інформаційних технологій і ресурсів в освітній сфері;

– цілісний, який визначається як системні нормативні відносини, інформація, інформаційні відносини;

– емоційно-регулятивний, що забезпечує організацію студентами своєї навчально-професійної діяльності, що у свою чергу сприяє формуванню мотивації студентів, викладачів до наукової та пошукової діяльності.

Тобто модернізація освіти – це свого роду модель сталої системи технологічних коридорів, які забезпечують просування сучасних знань на ринок науково-технічної продукції. А це можливо за умов, коли освіта розвивається на інноваційній основі, а ВНЗ стають каталізаторами соціально-економічного розвитку країни. Цьому також має сприяти формування багато-профільної кластерної системи неперервної професійної освіти, забезпечення стратегічного партнерства ВНЗ, бізнесу та влади.

Висновки. Таким чином, використання у вищій школі інформаційно-комунікаційних технологій спонукає студентів до творчого сприйняття та засвоєння знань, до підвищення якості підготовки кадрів. Це у свою чергу потребує: формування мотиваційної компоненти покращення якості освітніх послуг; створення відповідного середовища поліпшення якості підготовки кадрів; поглиблення інтеграції вищої школи з наукою та виробництвом, забезпечення ефективного зв'язку академічної, вузівської й галузевої наук; розроблення законодавчої бази для організації системного партнерства держави, бізнесу та вищих навчальних закладів, що передбачає активну участь роботодавців, їх об'єднань в інноваційному розвитку вищої освіти, розв'язанні її проблем; більш широкого використання новітніх форм організації виробничої практики студентів на основі співпраці з роботодавцями та застосування адресної підготовки фахівців; активізації наукової діяльності кафедр, поглиблення їх співпраці з академічними установами, науково-дослідними підрозділами підприємств, зарубіжними партнерами; сприяння розвитку науково-технічних агентств, центрів, технополісів, технопарків тощо [9, с. 29 – 33].

Це, на наш погляд, забезпечить усі сфери економічної діяльності спеціалістами, здатними здійснити динамічний соціально-економічний розвиток України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Івлева, Л. Перспективи інноваційного розвитку освіти / Л. Івлева, Є. Сідоріна, С. Корбовська // Вища школа. – 2013. – № 19. – С. 51 – 52.
2. Клімова, Г.П. Інноваційний розвиток вищої освіти України: методологічний аспект аналізу / Г. П. Клімова // Актуальні питання інноваційного розвитку: Всеукраїнська науково-практична конференція. – 2012. – № 3. – С. 90 – 105.
3. Кривенко, С.М. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій в охороні здоров'я України в умовах реформування (огляд літератури) / С.М. Кривенко, О.Р. Ситенко // Вісник соціальної гігієни та організації охорони здоров'я. – 2013. – № 3(57). – С. 50 – 51.
4. Куклін, О.В. Концептуальні засади інноваційного розвитку вищих навчальних закладів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ntt://www.economy.nauka.com.ua/?op=18rr=1186>
5. Насс, О.В. Содержание компьютерных средств обучения (на примере дистанционной формы организации образовательного процесса) / О.В. Насс // Вестник высшего образования сегодня. – 2008. – № 1. – С. 87 – 88.
6. Основні показники діяльності вищих навчальних закладів на початок 2012/13 навчального року. Статистичний бюлетень. – К., 2013. – С. 8.
7. Слободчиков, В. И. Инновации в образовании: основания и смысл. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.tesearcher.ru/methadics/nauka/a1xirkd>
8. Соціально-демографічні характеристики домогосподарств України у 2012 році (за даними вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України). – К., 2012. – С. 50 – 52.
9. Старицька, О.П. Важливість інноваційного розвитку вищої освіти при інтеграції в європейське освітнє співтовариство / О.П. Старицька // Інноваційна економіка. – 2012. – № 1(27). – С. 29 – 33.
10. Сумцов, В.Г. Особливості людського розвитку в Україні / В.Г. Сумцов, Т.В. Перегудова // Часопис економічних реформ. – 2012. – № 3(7). – С. 134.

УДК 378.339.924:351:330.322

Гарашук Олена Василівна, доктор економічних наук. Державна інспекція навчальних закладів. **Куценко Віра Іванівна**, доктор економічних наук. ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку». **Інноваційний шлях розвитку вищої освіти в Україні: концептуальні основи.** Розкрито роль вищої освіти у розвитку економіки та забезпеченні соціальної мобільності населення. Підкреслено важливість у досягненні інновацій в освітній сфері, у досягненні кількісних і якісних параметрів вищої освіти. Подано основні складові та види інноваційної діяльності в системі підготовки кадрів. Запропоновано шляхи зміцнення інноваційного потенціалу вищої школи й поліпшення його використання.

Ключові слова: інновація, освіта, економіка, соціально-економічний розвиток.

УДК 378.339.924:351:330.322

Гарашук Елена Васильевна, доктор экономических наук. Государственная инспекция учебных заведений. **Куценко Вера Ивановна**, доктор экономических наук. ГУ «Институт экономики природопользования и устойчивого развития». **Инновационный путь развития высшего образования в Украине: концептуальные основы.** Раскрыта роль высшего образования в развитии экономики и обеспечении социальной мобильности населения. Подчеркнута важность в достижении инноваций в образовательной сфере, в достижении количественных и качественных параметров высшего образования. Приведены основные составляющие и виды инновационной деятельности в системе подготовки кадров. Предложены пути укрепления инновационного потенциала высшей школы и улучшения его использования.

Ключевые слова: инновация, образование, экономика, социально-экономическое развитие.

UDC 378.339.924:351:330.322

Garashchuk V. Olena, Doctor of Economics. National Inspection of Educational Institutions of Ukraine. **Kutsenko I. Vira**. Doctor of Economics. NI "Nature Management and Stable Development Economics Institute of the NAS of Ukraine". **The innovation way of the higher education development in Ukraine: conceptual fundamentals.** The role of higher education opens up in the development of economy and ensuring social mobility of population. The importance of innovations in the education sphere is underlined in the achievement of proper quantitative and quality parameters of higher education. The basic constituents and types of innovative activities in the system of personnel training are presented. The ways of strengthening the innovative potential of higher school and improvement of its use are offered.

Keywords: innovation, education, economy, socio-economic development.